

*Станіславська Катерина Ігорівна,
доктор мистецтвознавства, професор,
професор Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв
conf-zr@ukr.net*

ЛЕКТОРСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ СТУДЕНТА-МУЗИКОЗНАВЦЯ ЯК СКЛADOVA ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Рецензія на навчальне видання:

*Редя В. Я. Лекторський практикум музикознавця: хрестоматія. –
К. : НАКККиМ, 2015. – 136 с.*

Станиславская Екатерина Игоревна, доктор искусствоведения, профессор, профессор Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств.

Лекторское мастерство студента-музыковеда как составляющая профессиональной компетентности.

Stanislavska Kateryna, doctor of arts sciences, Professor, Professor of National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts.

Lecturing skills of student-musicologist as part of professional competence.

*Нам не дано предугадать,
Как слово наше отзовется...
Ф. Тютчев*

У рядках, винесених в епіграф, поет лаконічно і вкрай точно окреслив всесильність слова та безмежність його впливу на людину. Слово – і написано, і виголошене – могутня зброя, і, як кожна зброя, воно може потрапити у саме "яблучко", а може пройти повз ціль непоміченим. Факторів, від яких залежить влучність слова, є безліч, але найсуттєвішим з них, на мій погляд, є наявність комунікативного зв'язку між оратором і слухачем – такого собі живого каналу, який пульсує, дихає, реагуючи в обидва напрямки.

Якщо ж це не просто слово, а слово про мистецтво, зокрема музику, – комунікація набуває особливого забарвлення, адже у такому процесі поєднуються феномен музичного звучання і його вербальний супровід, спрямований на організацію музичного сприйняття.

То які ж чинники, передумови сприятимуть виникненню такого гнучкого комунікаційного зв'язку, зокрема, якщо йдеться про навчальний процес у ВНЗ? Невід'ємною і однією з головних рис сучасного педагогічного процесу є безпосередній, живий зв'язок теорії з практикою, адже сьогоднішній студент – інформаційно озброєна особистість медіапростору – висуває значні вимоги до викладача вишу. Останній повинен бути не тільки цікавим оратором, досконало володіти педагогічною майстерністю і являти собою еталон професійності у

своєму фаху – він повинен бути внутрішньо переконливим у кожному декларованому в аудиторії теоретичному положенні, а таке внутрішнє переконання повною мірою можливе лише за умов власного практичного підтвердження теорії в професійній діяльності. Саме такий лектор-практик буде авторитетом для студентства, а його навчально-методичні й дидактичні матеріали слугуватимуть фаховими прикладами, випробуваними дійсністю. Рецензована хрестоматія є багаторічним доробком автора з власного практичного досвіду лектора-музикознавця філармонії. Тому у світлі вищесказаного актуальність і теоретико-практична цінність даного методичного видання вважаються беззаперечними.

Лекторська практика є однією з форм професійної підготовки музикознавця. Як форма навчального процесу, вона покликана пробудити інтерес студентів до музично-просвітницької та музично-критичної діяльності в усьому її різноманітті, познайомити молодь з різними формами організації та проведення концертів, сформувати навички практичної роботи ведучого-лектора з аудиторією, освоїти різні музично-літературні жанри, сприяти розвитку та удосконаленню ораторської майстерності.

Специфіка і складність лекторської практики полягають в тому, що найчастіше студент-практикант опиняється за межами свого навчального закладу і освоєної ним навчальної програми. Як зацікавити слухача (нового, незнайомого, часто скептичного чи байдужого), що запропонувати йому, як налаштувати на сприймання певної музики? Ці питання висувують на перший план проблему відбору: саме відбір (про що розповідати?) – найскладніша, але найважливіша задача, що стоїть перед лектором-початківцем. Тож хрестоматія стане в нагоді як антологія готових текстів-зразків, спираючись на які, музикознавець-початківець зможе більш впевнено почати свій лекторський шлях.

Хрестоматія розкриває перед майбутнім лектором-музикознавцем секрети професійної діяльності, демонструючи готові зразки усіх найпопулярніших лекторських форм: вступне слово, концертні програми з анотаціями, тематичні лекції-концерти, цикли програм. Тематика представлених текстів демонструє різностильові і різножанрові вектори, на які музикознавець у публічному виступі може спрямувати увагу та інтерес публіки: питання теорії музики та інструментознавства, музична література, історія музики, історичні шляхи та взаємодія музичних стилів, музичні портрети (композиторів та виконавців), популярна музика.

Автором враховано і віковий підхід до створення тих чи інших текстів, що позначено у хрестоматії: представлені програми розраховані на різновікову публіку – від дошкільнят та молодших школярів до дорослої аудиторії.

Мова викладених лекцій-концертів професійна, але жива та яскрава, вона являє собою гармонійний баланс інформативності та емоційності.

Така широка панорамність, жанрово-стильова різноманітність, врахування вікових особливостей та глибока змістовність представленого видання безумовно сприятимуть розвитку духовного світу студентської молоді та професійного зростання молодого музикознавця. Використовуючи представлений у Хрестоматії матеріал як основу, зразок для своїх майбутніх публічних лекцій/текстів/виступів, лектор-початківець зможе опанувати багато форм роботи

музично-просвітницького характеру для публіки різних вікових категорій, зокрема, таких як бесіда біля рояля, лекція-концерт, концерт-бесіда, музична вітальня, естетична година, літературно-музична композиція, музична вікторина, дитяча філармонія, мистецький салон, клуб любителів музики, гурток естетичного розвитку та ін. Подібні заходи безперечно сприятимуть вихованню у слухачів художнього смаку, розширенню загального музичного досвіду, виробленню чітких критеріїв щодо естетичної оцінки культурно-мистецьких феноменів.

Здійснення подібної діяльності вимагає від лектора сформованої професійної компетентності: він повинен бути освіченим музикознавцем, хорошим педагогом та певною мірою психологом, контактним співрозмовником, має володіти літературною усною мовою та артистизмом. Крім того, лектор-музикознавець зобов'язаний бути дисциплінованим, організованим, зосередженим, емоційно стійким і готовим до імпровізації та прийняття миттєвих рішень: у день концерту і навіть безпосередньо перед його початком може трапитися форс-мажор, що обумовить перебудову номерів програми і часткову трансформацію концепції заходу.

Формування лекторської майстерності студента-музикознавця триватиме більш ефективно, якщо опанування означених умінь та навичок буде здійснюватися на усіх етапах навчання за умов міжпредметного поєднання музично-теоретичних, музично-історичних та інших культурно-мистецьких дисциплін під цілеспрямованим педагогічним керівництвом викладача-практика. Вагому допомогу у цьому процесі надасть Хрестоматія доктора мистецтвознавства, професора Валентини Реді.

Постскриптумом повернуся до епіграфу і завершу чотиривірш Ф. Тютчева: "И нам сочувствие даётся, / Как нам даётся благодать". Дійсно, уміння майстерно оперувати, діяти словом дається лише обраним (бо ж Слово є Бог): якби було інакше, слово втратило б свою велич і не могло впливати на думки й почуття людей. Лише слово обраних *отзовётся* в душах палким вогнем чи ніжною сльозою, але навіть їм *не дано предугадать*... І якщо ми через свої слова вільно чи мимоволі стаємо призвідниками чиїхось переживань і страждань, ми можемо виправити це лише одним шляхом – співчуттям, доброзичливістю, чуйним ставленням до іншої людини, бо саме ці почуття даровані Богом як найвище благо.

Давайте пам'ятати про силу і могутність слова, прищеплюючи це усвідомлення своїм студентам – майбутнім ораторам і лекторам.